

Sadržaj

Analiza zakonskog i institucionalnog okvira za rodnu ravnopravnost u kontekstu kriznih situacija u Srbiji	3
Zakon o rodnoj ravnopravnosti	3
Strategija za rodnu ravnopravnost 2021-2030.....	3
Rodna ravnopravnost u kriznim situacijama	3
Urođnjavanje politika	3
Zakonski okvir za krizne situacije u Srbiji	4
Nacionalni zakoni	4
Lokalni zakoni i pravilnici	4
Rodno odgovorno budžetiranje i krizne situacije.....	5
Opštine uključene u istraživanje	5
Opština Topola	5
Opština Lazarevac.....	6
Opština Mionica	6
Učešće žena u planiranju i donošenju odluka	6
Rodno senzitivni podaci i statistike	10
Edukacija i obuke	11
Specifične mere podrške za žene	12
Evaluacija i unapređenje	13
Saradnja sa nevladinim organizacijama.....	13
Finansiranje i resursi	14
Analiza podataka iz ankete žena iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica	15
Zaključci	21
Preporuke	22

Uvod

Uvođenje rodne perspektive u analizu kriznih situacija predstavlja ključni korak ka razumevanju kompleksnih načina na koje krize pogađaju različite društvene grupe.

Krizne situacije, bilo da su izazvane prirodnim katastrofama, sukobima, pandemijama ili ekonomskim krizama, imaju različite posledice na žene, muškarce, decu i marginalizovane grupe. Ove posledice često su oblikovane postojećim rodnim ulogama, normama i nejednakostima koje mogu pojačati ranjivost određenih grupa i otežati njihovo oporavak.

Rodna analiza u kriznim situacijama omogućava identifikaciju specifičnih potreba i izazova sa kojima se suočavaju različite grupe. Na primer, žene često preuzimaju ulogu primarnih negovateljica i domaćica, što može otežati njihovu evakuaciju ili pristup pomoći u kriznim vremenima, a takođe ih izložiti povećanoj mogućnosti ispadanja sa tržišta rada i siromaštvu. Razumevanje ovih dinamika ključno je za razvoj efikasnih i inkluzivnih strategija odgovora i oporavka.

Ova analiza ima za cilj da istraži kako rod utiče na iskustva ljudi tokom kriza, kako se mogu smanjiti rodne nejednakosti i kako se može osigurati da odgovori na krize budu pravični i sveobuhvatni. Kroz razmatranje različitih aspekata rodne dinamike u kriznim situacijama, ova studija nastoji da pruži dublji uvid i konkretne preporuke za politike i prakse koje će unaprediti otpornost i sigurnost svih društvenih grupa.

Dokument je nastao u sklopu projekta “Upravljanje katastrofama s rodnom perspektivom” koje sprovodi Žensko udruženje kolubarskog okruga, uz podršku ...

Analiza zakonskog i institucionalnog okvira za rodnu ravnopravnost u kontekstu kriznih situacija u Srbiji

Jedan od ciljeva ove analize je procena zakonskog i institucionalnog okvira koji reguliše rodnu ravnopravnost u kontekstu kriznih situacija u Republici Srbiji. Republika Srbija je usvojila Zakon o rodnoj ravnopravnosti 2021. godine, koji definiše rodnu ravnopravnost kao jednaka prava, odgovornosti i mogućnosti za žene i muškarce u svim aspektima društvenog života. Pored zakona, usvojena je i Strategija za rodnu ravnopravnost za period od 2021. do 2030. godine, koja postavlja viziju rodno ravnopravne Srbije.

Ova strategija naglašava potrebu za integracijom rodne perspektive u sve politike, uključujući planove za reakciju u hitnim situacijama. U nastavku ćemo razmotriti kako se zakonski okvir primenjuje na upravljanje krizama i koliko su planovi za krizne situacije rodno senzitivni.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti

Zakon o rodnoj ravnopravnosti Republike Srbije, usvojen 2021. godine, obuhvata sve aspekte društvenog života, uključujući političku, obrazovnu, medijsku, ekonomsku oblast, kao i bezbednost i zaštitu. Zakon definiše rodnu ravnopravnost kao jednaka prava, odgovornosti i mogućnosti za žene i muškarce, uključujući i njihove različite interese, potrebe i prioritete prilikom donošenja javnih politika i odlučivanja.

Strategija za rodnu ravnopravnost 2021-2030

Strategija za rodnu ravnopravnost, usvojena za period od 2021. do 2030. godine, ima za cilj prevazilaženje rodnog jaza i ostvarivanje ravnopravnosti kao preduslova za razvoj društva. Strateški okvir obuhvata jačanje kapaciteta institucija, poboljšanje koordinacije aktera i podizanje svesti građana o važnosti rodne ravnopravnosti. Strategija naglašava potrebu za inkluzivnim pristupom u svim politikama, uključujući planove za hitne situacije.

Rodna ravnopravnost u kriznim situacijama

Iako zakon direktno ne spominje krizne situacije, opšti principi rodne ravnopravnosti i zabrana diskriminacije jasno se primenjuju na sve oblasti, uključujući hitne situacije. Ova integracija znači da planovi za reakciju u hitnim situacijama treba da budu rodno senzitivni, uzimajući u obzir specifične potrebe i uloge žena i drugih marginalizovanih grupa.

Urođnjavanje politika

Za postizanje efektivne rodne ravnopravnosti, neophodno je urođnjavanje svih politika, uključujući planove za krizne situacije. Ovo podrazumeva:

- Analizu i prikupljanje podataka: Prikupljanje podataka razvrstanih po polu kako bi se identifikovale specifične potrebe i ranjivosti.
- Uključenje žena u donošenje odluka: Aktivno uključivanje žena u proces planiranja i odlučivanja o kriznim situacijama.
- Edukaciju i obuke: Organizovanje obuka koje su prilagođene specifičnim potrebama žena, kao i edukacija svih aktera o važnosti rodne perspektive.
- Pristup resursima: Obezbeđivanje da žene imaju jednak pristup resursima i informacijama tokom kriznih situacija.
- Integracija rodne perspektive u sve aspekte kriznog menadžmenta nije samo pitanje ravnopravnosti, već i efikasnosti, jer doprinosi boljoj pripremljenosti i otpornosti zajednica na katastrofe. Ovi koraci osiguravaju da sve grupacije društva, uključujući žene, budu ravnopravno zaštićene i uključene u sve faze upravljanja krizama.

Zakonski okvir za krizne situacije u Srbiji

Nacionalni zakoni

Zakon o vanrednim situacijama

Ovaj zakon reguliše mere i aktivnosti koje se preduzimaju u cilju zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i životne sredine od prirodnih i drugih nesreća. Fokusira se na organizaciju i koordinaciju rada nadležnih službi, kao i na ulogu lokalnih samouprava u vanrednim situacijama.

Zakon ne sadrži eksplicitne odredbe koje se odnose na rodnu ravnopravnost u kriznim situacijama, ali predviđa angažovanje svih relevantnih aktera u zajednici, što može uključivati i organizacije koje se bave rodnom ravnopravnošću.

Zakon o civilnoj zaštiti

Uređuje organizaciju, pripremu i sprovođenje mera civilne zaštite, uključujući edukaciju i obuke građana. Zakon naglašava značaj koordinacije između državnih i lokalnih organa vlasti.

Kao i Zakon o vanrednim situacijama, ovaj zakon ne spominje direktno rodnu ravnopravnost, ali pruža okvir za uključivanje svih društvenih grupa u aktivnosti civilne zaštite.

Lokalni zakoni i pravilnici

Pravilnik o postupanju u kriznim situacijama u školama

Ovaj pravilnik obuhvata procedure za reagovanje na različite krizne situacije u školama, kao što su prirodne katastrofe, tehničko-tehnološke opasnosti, nasilje, i druge vanredne situacije. Predviđa formiranje školskih kriznih timova i sprovođenje vežbi evakuacije.

Pravilnik ne spominje specifično rodnu ravnopravnost, ali obuhvata sve učenike i zaposlene, pružajući okvir za inkluzivnu reakciju na krizne situacije.

Lokalni planovi zaštite i spašavanja

Lokalne samouprave, kao što su opštine Topola, Lazarevac i Mionica, imaju obavezu da donose planove zaštite i spašavanja u vanrednim situacijama. Ovi planovi uključuju procenu ugroženosti, planove evakuacije i mere za zaštitu stanovništva.

Iako rodna komponenta nije eksplicitno spomenuta u svim lokalnim planovima, urođnjavanje ovih politika je ključno za osiguranje ravnopravnog tretmana i zaštite svih građana tokom kriznih situacija.

Rodno odgovorno budžetiranje i krizne situacije

Rodno odgovorno budžetiranje predstavlja integraciju principa rodne ravnopravnosti u budžetski proces. Ovo podrazumeva analizu i restrukturiranje prihoda i rashoda budžeta kako bi se unapredila rodna ravnopravnost. Srbija je prepoznata kao jedna od zemalja koja uspešno sprovodi rodno odgovorno budžetiranje, a ovaj proces uključuje definisanje rodno odgovornih ciljeva i indikatora u okviru budžetskih programa.

Integracija rodno odgovornog budžetiranja u planove za krizne situacije može značajno poboljšati efikasnost i inkluzivnost ovih planova.

Opštine uključene u istraživanje

Istraživanje o zakonskom i institucionalnom okviru za rodnu ravnopravnost u kontekstu kriznih situacija sprovedeno je u tri opštine: Topola, Lazarevac i Mionica. Cilj istraživanja bio je da se proceni koliko su ove opštine pripremljene za upravljanje kriznim situacijama, uz poseban fokus na rodnu perspektivu. Kao deo istraživanja, opštinama su dostavljeni formulari sa pitanjima, a prikupljeni podaci su dostavljeni od strane predstavnika lokalnih samouprava (JLS).

Opština Topola

Topola je opština u Šumadijskom okrugu, poznata po svom istorijskom značaju i kulturnom nasleđu. Prema poslednjem popisu stanovništva, opština Topola ima oko 22.000 stanovnika, od kojih je približno 51% žena. Topola je i sedište Oplenačkog vinogorja. Stanovništvo se uglavnom

bavi poljoprivredom, a lokalna zajednica je aktivna u različitim društvenim i kulturnim inicijativama. Opština Topola ima razvijene mehanizme za upravljanje kriznim situacijama, ali postoji prostor za unapređenje u pogledu rodne ravnopravnosti.

Opština Lazarevac

Lazarevac je gradska opština u okviru grada Beograda, smeštena u centralnom delu Srbije. Prema poslednjem popisu, Lazarevac ima oko 58.000 stanovnika, od kojih je približno 50% žena. Poznat je po bogatoj industrijskoj istoriji, posebno u oblasti rudarstva i energetike, zahvaljujući Rudarskom basenu "Kolubara". Lazarevac ima razvijenu infrastrukturu i institucije za upravljanje kriznim situacijama, koje uključuju civilnu zaštitu i hitne intervencije.

Opština Mionica

Mionica je opština u Kolubarskom okrugu, smeštena u zapadnoj Srbiji. Opština Mionica ima oko 14.000 stanovnika, od kojih je približno 52% žena. Mionica je poznata po svojoj prirodnoj lepoti, kulturnom nasleđu i razvoju turizma. Stanovništvo se uglavnom bavi poljoprivredom, turizmom i malim preduzetništvom. Mionica ima osnovne mehanizme za upravljanje kriznim situacijama, ali je potrebno dodatno ulaganje u razvoj rodno senzitivnih politika i strategija.

Učešće žena u planiranju i donošenju odluka

Opština Topola

U opštini Topola, žene učestvuju u izradi i donošenju planova za hitne situacije. Polna struktura Štaba za vanredne situacije u opštini Topola je sledeća:

- 8 žena
- 7 muškaraca
- Komandant štaba je muškarac
- Zamenik komandanta je muškarac

Ovi podaci pokazuju da žene čine značajan deo članova Štaba za vanredne situacije, što ukazuje na njihovu uključenost u proces planiranja i donošenja odluka.

Specifične uloge i zaduženja:

- Specifične uloge i zaduženja nisu dodeljene ženama u okviru kriznog štaba u opštini Topola. Sve uloge i zaduženja su zajedničke za sve članove, bez obzira na pol.

Poverenici civilne zaštite:

- U opštini Topola, ukupno je 31 poverenik civilne zaštite, i svi su muškarci. Ovaj podatak ukazuje na dominaciju muškaraca u ovim ulogama, te postoji prostor za unapređenje u pogledu rodne ravnopravnosti među poverenicima civilne zaštite.

Zaključak

Analiza pokazuje da, iako žene učestvuju u Štabu za vanredne situacije u opštini Topola, njihov broj među poverenicima civilne zaštite je znatno manji. Takođe, specifične uloge i zaduženja nisu dodeljene ženama u kriznim štabovima, što ukazuje na potrebu za dodatnim naporima u postizanju ravnopravnosti i prepoznavanju specifičnih potreba i uloga žena u kriznim situacijama. Integracija rodne perspektive i urođjavanje politika su ključni koraci ka unapređenju ravnopravnosti i efikasnosti u upravljanju krizama.

Opština Mionica

Mionica je opština u Kolubarskom okrugu, smeštena u zapadnoj Srbiji. Opština Mionica ima oko 14.000 stanovnika, od kojih je približno 52% žena. Mionica je poznata po svojoj prirodnoj lepoti, kulturnom nasleđu i razvoju turizma. Stanovništvo se uglavnom bavi poljoprivredom, turizmom i malim preduzetništvom. Mionica ima osnovne mehanizme za upravljanje kriznim situacijama, ali je potrebno dodatno ulaganje u razvoj rodno senzitivnih politika i strategija.

Učešće žena u planiranju i donošenju odluka

-U opštini Mionica, žene učestvuju u izradi i donošenju planova za hitne situacije. Polna struktura Štaba za vanredne situacije u opštini Mionica je sledeća:

- 2 žene

- 18 muškaraca

Ovi podaci pokazuju da žene čine manji deo članova Štaba za vanredne situacije, što ukazuje na njihovu ograničenu uključenost u proces planiranja i donošenja odluka.

Specifične uloge i zaduženja:

- Specifične uloge i zaduženja nisu dodeljene ženama u okviru kriznog štaba u opštini Mionica. Sve uloge i zaduženja su zajedničke za sve članove, bez obzira na pol.

Poverenici civilne zaštite:

- U opštini Mionica, ukupno je 72 poverenika civilne zaštite, od kojih su 7 žene. Ovaj podatak ukazuje na dominaciju muškaraca u ovim ulogama, ali i na prisustvo žena, što predstavlja pozitivan korak ka rodnoj ravnopravnosti.

Zaključak

Analiza pokazuje da, iako žene učestvuju u Štabu za vanredne situacije u opštini Mionica, njihov broj je i dalje znatno manji u poređenju sa muškarcima. Takođe, specifične uloge i zaduženja nisu dodeljene ženama u kriznim štabovima, što ukazuje na potrebu za dodatnim naporima u postizanju ravnopravnosti i prepoznavanju specifičnih potreba i uloga žena u kriznim situacijama. Integracija rodne perspektive i urođnjavanje politika su ključni koraci ka unapređenju ravnopravnosti i efikasnosti u upravljanju krizama.

Gradska opština Lazarevac

Opština Lazarevac je deo Beograda, smeštena u centralnom delu Srbije. Poznata je po svojoj industrijskoj i rudarskoj tradiciji, posebno zahvaljujući Rudarskom basenu "Kolubara". Opština Lazarevac ima oko 58.000 stanovnika, od kojih je približno 50% žena. Stanovništvo se bavi raznim delatnostima, uključujući industriju, rudarstvo, poljoprivredu i usluge. Iako Lazarevac ima razvijene mehanizme za upravljanje kriznim situacijama, postoji potreba za daljim ulaganjem u razvoj rodno senzitivnih politika i strategija.

Rodna senzitivnost institucionalnih mehanizama

- Institucionalni mehanizmi se odnose na sve stanovnike, ali nisu posebno rodno senzitivni niti spominju specifične kategorije kao što su žene sa invaliditetom, samohrane majke, žene koje proživljavaju nasilje, majke dece sa invaliditetom, Romkinje i druge nacionalne manjine, nezaposlene žene i dr.

Nadležna osoba za vanredne situacije

- Opština Lazarevac nema zaposlenu osobu nadležnu za pitanja vanrednih situacija (civilne zaštite i sl.).

Procena ugroženosti i Plan zaštite i spasavanja

- Da, opština Lazarevac je donela i usvojila procenu ugroženosti i Plan zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama.

Sredstva za uzbunjivanje

- Da, opština ima sredstva za uzbunjivanje koja su u solidnom stanju.

Dokumenti za reagovanje u kriznim situacijama

- Da, opština poseduje dokumente (priručnike i sl.) koji opisuju kako reagovati u kriznim situacijama, uključujući objašnjenja kako pristupiti rodno senzitivno.

Usaglašenost sa susednim opštinama

- Da, institucionalni mehanizmi u oblasti kriznih situacija su usaglašeni sa susednim opštinama.

Polna struktura u Štabu za vanredne situacije

- Komandant štaba je muško.
- Zamenik komandanta je muško.
- Nema žena u Štabu za vanredne situacije.

Poverenici civilne zaštite

- Nema žena među poverenicima civilne zaštite.

Posebna zaduženja za žene i muškarce u Štabu za vanredne situacije

- Ne postoje posebna zaduženja za žene i muškarce.

Obuke za žene

- Ne, opština ne organizuje posebne obuke za žene za reagovanje u vanrednim i kriznim situacijama.

Zahtevi žena tokom katastrofa

- Da, žene su se obraćale sa zahtevima za svakodnevne potrebe tokom katastrofa.
- Žene iz zajednice nisu bile konsultovane od strane opštine ili drugih institucija pri izradi različitih dokumenata, planova, procena, projekata i slično, u vezi sa prirodnim katastrofama.
- Saradnja sa nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima žena je na visokom nivou, ali postoji prostor za unapređenje.

Ovi podaci pružaju sveobuhvatan pregled trenutnog stanja institucionalnih mehanizama i rodne senzitivnosti u opštini Lazarevac. Iako postoje dobri temelji za upravljanje kriznim situacijama, postoji potreba za dodatnim naporima kako bi se osigurala rodna ravnopravnost i prepoznale specifične potrebe žena u kriznim situacijama. Integracija rodne perspektive i urođnjavanje politika ključni su koraci ka unapređenju ravnopravnosti i efikasnosti u upravljanju krizama.

Rodno senzitivni podaci i statistike

Opština Mionica nema uspostavljen sistem za prikupljanje podataka razvrstanih po polu u vezi sa efektima hitnih situacija. Prema prikupljenim podacima, opština ne poseduje izveštaje o pružanju zaštite, spašavanja i smanjenja rizika od katastrofa sa posebnim fokusom na rodno senzitivne statistike, kao što su broj umrlih žena, broj obolelih žena ili posebna kategorija žena koje su preživele rodno zasnovano nasilje tokom krizne situacije.

Analiza podataka

U opštini Mionica, podaci nisu analizirani kako bi se identifikovale specifične potrebe i ranjivosti različitih rodni grupa. To ukazuje na nedostatak rodno senzitivne analize koja bi mogla pomoći u bolje ciljanju i prilagođavanju odgovora na hitne situacije potrebama svih građana, uključujući žene i druge marginalizovane grupe.

Zaključak

Prikupljanje i analiza rodno senzitivnih podataka je ključna za efikasno i inkluzivno upravljanje kriznim situacijama. Trenutno, opština Mionica nema razvijene sisteme za prikupljanje i analizu ovih podataka, što predstavlja značajan nedostatak u njihovim kriznim planovima. Uvođenje rodno senzitivnih statistika i analiza može pomoći u identifikovanju specifičnih potreba i ranjivosti različitih rodni grupa, čime bi se poboljšala pripremljenost i otpornost zajednica na krizne situacije.

U opštini Topola, podaci razvrstani po polu u vezi sa efektima hitnih situacija nisu prikupljeni. Prema prikupljenim podacima, opština ne poseduje izveštaje o pružanju zaštite, spašavanja i smanjenja rizika od katastrofa sa posebnim fokusom na rodno senzitivne statistike, kao što su broj umrlih žena, broj obolelih žena ili posebna kategorija žena koje su preživele rodno zasnovano nasilje tokom krizne situacije

Analiza podataka

U opštini Topola, podaci nisu analizirani kako bi se identifikovale specifične potrebe i ranjivosti različitih rodni grupa. To ukazuje na nedostatak rodno senzitivne analize koja bi mogla pomoći u bolje ciljanju i prilagođavanju odgovora na hitne situacije potrebama svih građana, uključujući žene i druge marginalizovane grupe.

Zaključak

Prikupljanje i analiza rodno senzitivnih podataka je ključna za efikasno i inkluzivno upravljanje kriznim situacijama. Trenutno, opština Topola nema razvijene sisteme za prikupljanje i analizu ovih podataka, što predstavlja značajan nedostatak u njihovim kriznim planovima. Uvođenje rodno senzitivnih statistika i analiza može pomoći u identifikovanju specifičnih potreba i ranjivosti različitih rodni grupa, čime bi se poboljšala pripremljenost i otpornost zajednica na krizne situacije.

Edukacija i obuke

U opštini Topola, trenutno ne postoje specifične obuke koje su posebno dizajnirane za žene u kontekstu hitnih situacija. Na pitanje da li organizuju posebne obuke za žene za reagovanje u vanrednim i kriznim situacijama, odgovor je bio negativan, ali je navedeno da imaju planove za takve obuke u budućnosti.

Generalno, opština prepoznaje potrebu za unapređenjem sistema informisanja i edukacije u vezi sa vanrednim situacijama i katastrofama. Mnogi ispitanici smatraju da su kapaciteti žena nedovoljno iskorišćeni za delovanje u vanrednim situacijama i izrazili su zainteresovanost za učešće u obukama koje bi obuhvatale prvu pomoć, plan zaštite od katastrofa, protivpožarnu zaštitu, spašavanje u slučaju zemljotresa, vremenskih nepogoda i poplava.

Zaključak

Edukacija i obuke su ključni elementi za pripremljenost zajednica na hitne situacije. Trenutno stanje u opštini Topola pokazuje nedostatak specifičnih obuka za žene, ali i prepoznavanje potrebe za unapređenjem ovog segmenta. Planiranje i implementacija rodno senzitivnih obuka može značajno doprineti boljoj pripremljenosti i otpornosti zajednica, osiguravajući da žene dobiju potrebne veštine i znanja za efikasno reagovanje u kriznim situacijama.

U opštini Mionica trenutno ne postoje specifične obuke koje su posebno dizajnirane za žene u kontekstu hitnih situacija. Na pitanje da li organizuju posebne obuke za žene za reagovanje u vanrednim i kriznim situacijama, odgovor je bio negativan.

U opštini Mionica, redovne specifične obuke za žene se ne održavaju, a podaci o učestalosti obuka koje bi bile dostupne ženama trenutno nisu dostupni. Iako trenutno ne postoje specifične obuke, opština prepoznaje potrebu za unapređenjem sistema informisanja i edukacije u vezi sa vanrednim situacijama i katastrofama. Mnogi ispitanici smatraju da su kapaciteti žena nedovoljno iskorišćeni za delovanje u vanrednim situacijama i izrazili su zainteresovanost za učešće u obukama koje bi

obuhvatale prvu pomoć, plan zaštite od katastrofa, protivpožarnu zaštitu, spašavanje u slučaju zemljotresa, vremenskih nepogoda i poplava.

Specifične mere podrške za žene

U opštini Mionica trenutno ne postoje specifične mere zaštite za žene u hitnim situacijama. Sve aktivnosti u oblasti prevencije i smanjenja rizika od katastrofa, kao i upravljanja vanrednim situacijama, usklađene su sa načelima rodne ravnopravnosti i zaštite ljudskih prava. Međutim, ne postoji poseban fokus na specifične mere zaštite za žene kao što su skloništa ili psihološka podrška

U opštini Topola takođe ne postoje specifične mere zaštite za žene u hitnim situacijama. Na pitanje da li poseduju izveštaje o pružanju zaštite, spašavanja i smanjenja rizika od katastrofa sa posebnim fokusom na rodno senzitivne statistike, odgovor je bio negativan. Ovo ukazuje na nedostatak specifičnih mera koje bi mogle pružiti adekvatnu podršku ženama tokom hitnih situacija.

U opštini Mionica se posvećuje posebna pažnja marginalizovanim grupama, uključujući žene sa invaliditetom, Romkinje i samohrane majke. U okviru planova zaštite i spasavanja, predviđene su aktivnosti koje uključuju zaštitu i podršku ovim grupama. Opština ima dugogodišnju saradnju sa udruženjima koja se bave unapređenjem položaja žena, uključujući podršku starijim osobama i osobama sa invaliditetom. Takođe, planira se instruktaza poverenika civilne zaštite sa posebnim osvrtnom na zaštitu i spasavanje lica koja spadaju u osetljive kategorije.

U opštini Topola, posebna pažnja se posvećuje marginalizovanim grupama žena, ali konkretne mere nisu jasno definisane u odgovorima. U upitniku je navedeno da su institucionalni mehanizmi rodno senzitivni, što podrazumeva prepoznavanje potreba različitih marginalizovanih grupa, uključujući žene sa invaliditetom, samohrane majke, žene koje proživljavaju nasilje, majke dece sa invaliditetom, Romkinje i druge nacionalne manjine, te nezaposlene žene.

Zaključak

Analiza pokazuje da u opštinama Mionica i Topola trenutno ne postoje specifične mere zaštite za žene u hitnim situacijama. Iako se posvećuje pažnja marginalizovanim grupama, konkretne mere koje bi pružile specifičnu zaštitu i podršku ženama nisu adekvatno razvijene. Potrebno je dodatno razvijati specifične mere zaštite i podrške za žene, uključujući skloništa i psihološku podršku, kako bi se osigurala ravnopravna i adekvatna zaštita svih građana u hitnim situacijama. Integracija rodne perspektive i urođnjavanje politika su ključni koraci ka unapređenju ravnopravnosti i efikasnosti u upravljanju krizama.

Evaluacija i unapređenje

U opštini Mionica trenutno ne postoje mehanizmi za sistematsko prikupljanje povratnih informacija od žena nakon hitnih situacija. Na pitanje da li su žene iz zajednice ikada bile konsultovane od strane opštine ili drugih institucija pri izradi različitih dokumenata, planova, procena, projekata i slično, odgovor je bio negativan. Takođe, nije bilo informacija o tome da su žene iznosile specifične zahteve tokom hitnih situacija.

U opštini Topola takođe ne postoje mehanizmi za sistematsko prikupljanje povratnih informacija od žena nakon hitnih situacija. Podaci pokazuju da nisu organizovane specifične aktivnosti usmerene na prikupljanje povratnih informacija od žena kako bi se planovi unapredili.

U opštini Mionica ne postoje formalizovani mehanizmi za kontinuirano unapređenje rodne komponente u planovima za hitne situacije. Planovi zaštite i spasavanja se izrađuju u skladu sa zakonskim propisima, ali specifična unapređenja rodne komponente nisu jasno definisana. Ipak, opština planira instruktazu poverenika civilne zaštite sa posebnim osvrtom na zaštitu i spasavanje lica koja spadaju u osetljive kategorije, što može uključivati i žene.

U opštini Topola takođe nema jasno definisanih mehanizama za kontinuirano unapređenje rodne komponente u planovima za hitne situacije. Iako su institucionalni mehanizmi rodno senzitivni, nedostaju konkretne aktivnosti koje bi osigurale kontinuirano unapređenje u ovoj oblasti.

Zaključak

Evaluacija i unapređenje rodne komponente u planovima za hitne situacije su ključni za osiguranje ravnopravne zaštite svih građana. Trenutno, ni opština Mionica ni opština Topola nemaju uspostavljene mehanizme za prikupljanje povratnih informacija od žena niti formalne procese za kontinuirano unapređenje rodne komponente u kriznim planovima. Uvođenje ovih mehanizama može značajno doprineti boljoj pripremljenosti i otpornosti zajednica na hitne situacije, osiguravajući da specifične potrebe žena i drugih marginalizovanih grupa budu adekvatno adresirane.

Saradnja sa nevladinim organizacijama

Opština Mionica ima dugogodišnju saradnju sa nevladinim organizacijama u različitim oblastima. Saradnja se manifestuje kroz unapređenje i podršku ženskom preduzetništvu, unapređenju položaja interno raseljenih i izbeglih lica, kao i podršku starim osobama i osobama sa invaliditetom. Jedan od projekata realizovanih u saradnji sa NVO uključivao je unapređenje i opremanje jedinice civilne zaštite na teritoriji opštine kroz nabavku opreme za pripadnike civilne zaštite i njihovu obuku.

U opštini Topola, saradnja sa nevladinim organizacijama nije detaljno specificirana u prikupljenim podacima, ali je navedeno da postoji prostor za unapređenje saradnje sa organizacijama koje se

bave pitanjima žena u kontekstu hitnih situacija. Ispitanici su generalno ocenili saradnju sa NVO kao dobru, ali su naglasili potrebu za poboljšanjem ove saradnje u budućnosti.

U opštini Mionica realizovan je projekat u partnerstvu sa nevladinim organizacijama koji je bio usmeren na unapređenje i opremanje jedinice civilne zaštite. Projekat je uključivao nabavku opreme za pripadnike civilne zaštite i njihovu obuku, čime se poboljšala pripremljenost i otpornost zajednice na hitne situacije.

U opštini Topola nisu navedeni konkretni projekti ili inicijative realizovane u partnerstvu sa nevladinim organizacijama koji su usmereni na rodnu ravnopravnost u hitnim situacijama. Međutim, prepoznata je potreba za takvim inicijativama i izražena je spremnost za unapređenje saradnje sa NVO u budućnosti.

Zaključak

Analiza pokazuje da opština Mionica ima aktivnu saradnju sa nevladinim organizacijama, dok opština Topola prepoznaje potrebu za unapređenjem ove saradnje. U obe opštine postoji prostor za razvijanje projekata i inicijativa usmerenih na rodnu ravnopravnost u hitnim situacijama. Saradnja sa NVO može značajno doprineti unapređenju kapaciteta lokalnih zajednica za efikasno i inkluzivno reagovanje na hitne situacije, osiguravajući da specifične potrebe žena i drugih marginalizovanih grupa budu adekvatno adresirane.

Finansiranje i resursi

U opštini Mionica nisu eksplicitno obezbeđena sredstva specifično za rodno senzitivne intervencije u hitnim situacijama. Svi planovi i aktivnosti u vezi sa zaštitom i spašavanjem u vanrednim situacijama usklađeni su sa načelima rodne ravnopravnosti, ali nema posebnog budžeta namenjenog za rodno senzitivne intervencije.

U opštini Topola takođe nema konkretno alociranog budžeta za rodno senzitivne intervencije u hitnim situacijama. Iako su institucionalni mehanizmi rodno senzitivni, ne postoje specificirana sredstva koja bi podržala rodno senzitivne aktivnosti tokom hitnih situacija.

U opštini Mionica resursi za žene, kao što su specijalizovana skloništa ili oprema prilagođena ženama, nisu trenutno dostupni. Planovi zaštite i spasavanja uključuju opšte mere zaštite bez posebnog prilagođavanja specifičnim potrebama žena.

U opštini Topola takođe nema specifičnih resursa prilagođenih ženama u kontekstu hitnih situacija. Iako postoji svest o potrebi za rodno senzitivnim pristupom, konkretne mere i resursi još nisu razvijeni.

Zaključak

Analiza pokazuje da ni opština Mionica ni opština Topola nemaju konkretno alocirana sredstva za rodno senzitivne intervencije u hitnim situacijama. Takođe, specifični resursi za žene, kao što su skloništa i oprema prilagođena ženama, trenutno nisu dostupni u ovim opštinama. Postoji potreba za dodatnim naporima u planiranju i budžetiranju kako bi se osigurala dostupnost resursa koji će adekvatno odgovoriti na specifične potrebe žena tokom hitnih situacija. Integracija rodne perspektive i urođnjavanje budžetskih politika su ključni koraci ka unapređenju ravnopravnosti i efikasnosti u upravljanju krizama.

Analiza podataka iz ankete žena iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica

Opšte informacije

Starosna struktura žena pokazuje raznoliku raspodelu, sa najvećim brojem žena u starosnoj grupi između 45 i 55 godina (142 žene) i najmanjim brojem u starosnoj grupi od 18 do 25 godina (72 žene). Većina žena je nezaposlena ili bez ličnih prihoda (43%), dok je značajan procenat zaposlenih na poljoprivrednim gazdinstvima (24%).

Iskustva sa hitnim situacijama

Većina žena (92%) bila je direktno pogođena hitnom situacijom, najčešće poplavama (52%) i zemljotresima (27%). Samo 17% žena je bilo evakuisano tokom hitne situacije, najčešće tokom poplava.

Pristup resursima

Većina žena iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica izjavila je da su imale pristup skloništim tokom hitnih situacija, međutim, ta skloništa nisu bila naročito prilagođena njihovim specifičnim potrebama. Ovaj podatak ukazuje na ozbiljan nedostatak u trenutnom pristupu upravljanju hitnim situacijama. Iako je obezbeđivanje skloništa osnovni korak ka zaštiti stanovništva, važno je da ta skloništa budu funkcionalna i prilagođena različitim potrebama svih korisnika.

Neadekvatna prilagođenost skloništa može uključivati nedostatak privatnosti, neodgovarajuće higijenske uslove, te neadekvatne resurse za žene i decu. Bez ovih ključnih elemenata, žene se mogu osećati dodatno ugroženo i nesigurno, čak i kada su fizički zaštićene od neposredne opasnosti. Osećaj nesigurnosti može biti pojačan i zbog nedostatka osnovnih potrepština koje su ključne za svakodnevni život, poput sanitarnih proizvoda, koji su često zanemareni u opremanju skloništa.

Iako je većina žena izjavila da su imale pristup osnovnim potrepštinama poput hrane i vode tokom hitnih situacija, to ne znači da su njihovi specifični zahtevi bili adekvatno zadovoljeni. Nedostatak specifičnih resursa za žene može dodatno otežati situaciju, posebno u dugotrajnijim krizama gde su higijena i privatnost ključni za očuvanje dostojanstva i mentalnog zdravlja. Bez specifično prilagođenih skloništa, žene se mogu suočiti sa dodatnim izazovima koji mogu uticati na njihovu sposobnost da se oporave i da adekvatno zbrinu svoju porodicu.

Ovaj nedostatak u prilagođenosti skloništa i resursa naglašava potrebu za boljim planiranjem i implementacijom rodno senzitivnih mera u upravljanju hitnim situacijama. Uključivanje žena u proces planiranja i donošenja odluka može pomoći u identifikaciji specifičnih potreba i osiguravanju da su skloništa i resursi adekvatno prilagođeni svim korisnicima. Takođe, kontinuirana evaluacija i unapređenje ovih planova može doprineti efikasnijem odgovoru na hitne situacije i boljoj zaštiti svih članova zajednice.

Podrška i bezbednost

Većina žena (86%) iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica izjavila je da se nije osećala bezbedno tokom hitnih situacija. Ovaj podatak je alarmantan jer osećaj nesigurnosti može imati ozbiljne posledice na fizičko i mentalno zdravlje žena tokom kriza. Osećaj nesigurnosti može biti rezultat nedostatka adekvatnih informacija o samoj situaciji i merama koje treba preduzeti, kao i neadekvatno pripremljenih skloništa koja nisu prilagođena specifičnim potrebama žena. Na primer, ako skloništa nisu opremljena osnovnim higijenskim potrepštinama ili ne obezbeđuju dovoljnu privatnost, žene će se osećati dodatno ugroženo.

Pored toga, nijedna žena nije imala pristup psihološkoj podršci tokom ili nakon hitne situacije. Ovo je posebno zabrinjavajuće jer su hitne situacije često traumatične i mogu imati dugoročne negativne posledice na mentalno zdravlje. Psihološka podrška je ključna za emocionalno blagostanje i otpornost zajednice, jer pomaže ženama da se suoče sa traumom, smanje stres i anksioznost, i olakša im povratak u normalan život. Bez ove podrške, mnoge žene mogu ostati sa nerazrešenim psihološkim problemima koji ih ometaju u svakodnevnom životu i oporavku.

Nedostatak osećaja bezbednosti i odsustvo psihološke podrške ukazuju na hitnu potrebu za unapređenjem sistema upravljanja hitnim situacijama. Potrebno je poboljšati informisanje građana o merama zaštite i evakuacije, kao i prilagoditi skloništa specifičnim potrebama žena. Takođe, uspostavljanje mreže psihologa i savetnika koji bi pružali podršku tokom i nakon hitnih situacija je od suštinske važnosti. Podizanje svesti o važnosti mentalnog zdravlja i dostupnosti psihološke podrške može doprineti bržem oporavku zajednica i njihovoj većoj otpornosti na buduće krize.

Uključivanje žena u proces planiranja i donošenja odluka vezanih za hitne situacije takođe može značajno doprineti poboljšanju njihove percepcije bezbednosti. Kada žene imaju priliku da aktivno učestvuju u kreiranju planova i mera zaštite, one će imati veći osećaj kontrole i sigurnosti. To će doprineti njihovom boljem emocionalnom stanju i povećati poverenje u sistem upravljanja krizama.

Sve ove mere zajedno mogu stvoriti okruženje u kojem se žene osećaju sigurno i podržano, što je ključno za efikasno i inkluzivno upravljanje hitnim situacijama.

Učešće u donošenju odluka

Sve ispitanice iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica navele su da nikada nisu bile konsultovane niti su učestvovala u planiranju i donošenju odluka vezanih za hitne situacije. Ovaj podatak otkriva značajan problem u uključivanju žena u proces upravljanja krizama. Kada žene nisu uključene u donošenje odluka, njihove specifične potrebe i perspektive ostaju zanemarene, što može rezultirati neadekvatnim merama zaštite i podrške tokom hitnih situacija.

Većina žena (96%) smatra da nemaju dovoljno prilika da učestvuju u donošenju odluka vezanih za hitne situacije. Ovaj osećaj isključenosti može imati brojne negativne posledice. Prvo, isključenost žena iz procesa donošenja odluka može dovesti do toga da planovi i mere zaštite ne odražavaju stvarne potrebe zajednice. Žene često imaju jedinstvene uvide u to kako hitne situacije utiču na različite članove domaćinstava i zajednice, te njihovo uključivanje može doprineti sveobuhvatnijem i efikasnijem odgovoru na krize.

Drugo, isključenost žena iz ovih procesa može oslabiti ukupnu otpornost zajednice. Kada žene nemaju priliku da učestvuju u planiranju i donošenju odluka, smanjuje se njihova spremnost i sposobnost da adekvatno reaguju na hitne situacije. Uključivanje žena može poboljšati informisanost i mobilizaciju zajednice, što je ključno za efikasno upravljanje krizama.

Nedostatak prilika za učešće žena u donošenju odluka takođe može uticati na njihov osećaj vrednosti i važnosti u društvu. Kada se žene osećaju zanemareno i marginalizovano, to može negativno uticati na njihovo samopouzdanje i motivaciju za aktivno uključivanje u druge aspekte društvenog života.

Ovaj problem naglašava potrebu za implementacijom strategija koje će osigurati veće uključivanje žena u sve faze planiranja i upravljanja hitnim situacijama. Ovo uključuje aktivno angažovanje žena u kriznim štabovima, konzultacije tokom izrade planova i kontinuiranu edukaciju o važnosti rodne ravnopravnosti u kriznim situacijama. Povećanjem učešća žena u ovim procesima, zajednice mogu postati otpornije i bolje pripremljene za suočavanje sa hitnim situacijama, a žene će dobiti priliku da doprinesu i utiču na odluke koje ih direktno pogađaju.

Edukacija i obuke

Većina žena (84%) iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica nije pohađala obuke ili kurseve vezane za reagovanje u hitnim situacijama. One žene koje su pohađale obuke su uglavnom starije žene koje su živjele u periodu socijalizma, kada su takve obuke bile redovne. Interesantno je da, uprkos niskom procentu pohađanja obuka, sve ispitanice smatraju da su dostupne obuke i kursevi adekvatni za pripremu žena za hitne situacije.

Ovaj podatak može imati nekoliko implikacija. Prvo, može postojati poverenje u kvalitet dostupnih obuka, čak i među ženama koje ih nisu pohađale. To može značiti da su žene koje su prošle obuku prenele pozitivne utiske ili da postoji opšte poverenje u institucije koje organizuju ove obuke. Međutim, postoji mogućnost da žene koje nisu pohađale obuke nisu dovoljno informisane o njihovom sadržaju i dostupnosti, što može dovesti do pogrešnih pretpostavki o njihovoj adekvatnosti.

Druga implikacija može biti da žene možda nemaju razvijenu svest o rodnoj komponenti u kontekstu hitnih situacija. Ako žene nisu bile izložene specifičnim edukacijama koje naglašavaju rodne aspekte i posebne potrebe žena tokom hitnih situacija, moguće je da ne razumeju u potpunosti važnost tih komponenti. To bi moglo značiti da čak i kada smatraju da su obuke adekvatne, one možda ne prepoznaju nedostatke u prilagođavanju tih obuka specifičnim potrebama žena.

Nedostatak svesti o rodnoj komponenti može takođe značiti da su žene manje kritične prema sadržaju obuka, jer nisu svesne šta bi sve te obuke trebalo da obuhvate. Na primer, obuke koje ne uključuju specifične strategije za zaštitu žena, podršku za žrtve rodno zasnovanog nasilja ili prilagođavanje skloništa ženama možda neće biti prepoznate kao neadekvatne ako žene nisu svesne tih potreba.

Ovo naglašava potrebu za povećanjem dostupnosti informacija o obukama i njihovom sadržaju, kao i za uključivanjem rodne perspektive u sve obuke i kurseve vezane za hitne situacije. Edukacija o rodnim aspektima kriznih situacija može pomoći ženama da bolje razumeju svoje specifične potrebe i da postanu kritičniji i informisaniji učesnici u ovim programima. Time bi se osiguralo da obuke ne samo da budu dostupne, već i relevantne i efikasne u pripremi žena za suočavanje sa hitnim situacijama.

Saradnja sa organizacijama

Samo 7% žena iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica imalo je priliku da sarađuje sa nevladinim organizacijama tokom ili nakon hitne situacije. Ovaj nizak procenat ukazuje na nedostatak direktne interakcije između žena i nevladinih organizacija u kontekstu kriznog upravljanja. Iako nevladine organizacije često igraju ključnu ulogu u pružanju pomoći tokom hitnih situacija, čini se da mnoge žene nisu svesne ili informisane o njihovom angažovanju.

Dodatno, 54% žena smatra da nevladine organizacije ne pružaju dovoljno podrške ženama tokom hitnih situacija. Ovaj osećaj može biti rezultat nekoliko faktora:

- Nevidljivost nevladinih organizacija
U hitnim situacijama, većina pomoći stiže u centralizovana skladišta za hitne reakcije, a distribuciju često koordinira lokalna samouprava. Kao rezultat toga, korisnici pomoći mogu biti neinformisani o tome koje nevladine organizacije zapravo obezbeđuju resurse i podršku. Žene koje primaju pomoć možda ne razlikuju aktivnosti nevladinih organizacija od aktivnosti lokalnih vlasti, što dovodi do pogrešnog uverenja da NVO nisu uključene ili ne pružaju adekvatnu podršku.
- Percepcija podrške
Kada posetioci skloništa i pružaoci usluga dolaze u kontakt sa ženama, te posete se često povezuju sa lokalnom samoupravom. To može dovesti do toga da se podrška nevladinih organizacija ne prepoznaje kao takva, već se pripisuje lokalnim vlastima. Ovo dodatno otežava ženama da uoče i cene ulogu nevladinih organizacija u pružanju pomoći.
- Informisanost i komunikacija
Nizak nivo informisanosti o specifičnim aktivnostima i doprinosima nevladinih organizacija može dovesti do osećaja nedovoljne podrške. Ako žene nisu svesne ko pruža pomoć ili koje su konkretne akcije preduzete od strane nevladinih organizacija, može se stvoriti percepcija da te organizacije nisu dovoljno angažovane ili efektivne.
- Nedostatak ciljanih programa
Moguće je da postojeći programi nevladinih organizacija nisu dovoljno ciljani ili prilagođeni specifičnim potrebama žena u hitnim situacijama. Ako programi ne adresiraju konkretne izazove sa kojima se žene suočavaju tokom kriza, njihova percepcija korisnosti tih programa može biti negativna.

Ovaj podatak ukazuje na potrebu za boljom komunikacijom i vidljivošću aktivnosti nevladinih organizacija. Nevladine organizacije i lokalne vlasti trebaju uspostaviti efikasnije načine informisanja zajednice o dostupnoj pomoći i angažovanju različitih aktera u kriznom menadžmentu. Povećanje transparentnosti i jasnoće o tome ko pruža koju vrstu podrške može pomoći u prepoznavanju i vrednovanju doprinosa nevladinih organizacija.

Takođe, nevladine organizacije treba da rade na razvijanju i implementaciji programa koji su direktno prilagođeni specifičnim potrebama žena, uključujući podršku za mentalno zdravlje, ekonomsko osnaživanje i zaštitu od rodno zasnovanog nasilja. Ovi koraci mogu značajno unaprediti percepciju i efikasnost podrške koju nevladine organizacije pružaju ženama tokom hitnih situacija.

Povratne informacije i unapređenje

Nijedna ispitanica iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica nije imala priliku da da povratne informacije o upravljanju hitnim situacijama u svojoj zajednici. Ovaj podatak ukazuje na ozbiljan nedostatak u sistemu upravljanja krizama, gde se glas žena ne čuje i njihova iskustva i uvidi nisu integrisani u planiranje i evaluaciju hitnih intervencija.

Žene su istakle potrebu za većim uključivanjem u planove za hitne situacije, naglašavajući da one poznaju sve stanovnike sela i specifične potrebe zajednice. Ovo je značajan uvid, jer žene često imaju jedinstvenu perspektivu i detaljno razumevanje dinamike zajednice. Njihova uključenost može doprineti kreiranju efikasnijih i prilagođenijih planova za hitne situacije.

Bez povratnih informacija od žena, planovi za hitne situacije mogu ostati nepotpuni i neefikasni. Žene su često u prvom redu kada je reč o brizi za porodicu i ranjive članove zajednice, te njihovi uvidi mogu pomoći u identifikaciji specifičnih potreba koje možda nisu očigledne izvan ove perspektive. Na primer, žene mogu bolje razumeti potrebe starijih osoba, dece ili osoba sa invaliditetom u kontekstu hitnih situacija.

Odsustvo mogućnosti za povratne informacije takođe može smanjiti efikasnost implementacije planova. Ako žene ne mogu da izraze svoje iskustvo i predlože poboljšanja, to može dovesti do ponavljanja istih grešaka u budućim krizama. Povratne informacije su ključne za kontinuirano unapređenje sistema upravljanja krizama, jer omogućavaju identifikaciju slabih tačaka i prilagođavanje strategija na osnovu stvarnih iskustava zajednice.

Da bi se rešio ovaj problem, neophodno je uspostaviti formalne mehanizme za prikupljanje i integraciju povratnih informacija od svih članova zajednice, posebno žena. To može uključivati redovne sastanke sa predstavnicima zajednice, anonimne ankete ili fokus grupe. Uključivanjem žena u proces evaluacije i unapređenja, planovi za hitne situacije mogu postati inkluzivniji i efikasniji.

Veće uključivanje žena u planiranje hitnih situacija ne samo da obogaćuje proces donošenja odluka, već i jača otpornost i koheziju zajednice. Žene, sa svojim detaljnim poznavanjem lokalnih prilika i specifičnih potreba stanovništva, mogu doprineti stvaranju planova koji su prilagođeni stvarnim potrebama zajednice, što može značajno poboljšati odgovor na hitne situacije i smanjiti posledice kriza.

Finansiranje i resursi

Većina žena (82%) iz lokalnih zajednica Topola, Lazarevac i Mionica smatra da su resursi dostupni ženama tokom hitnih situacija adekvatni. Ovaj podatak ukazuje na relativno pozitivan stav prema trenutnim resursima koji se koriste u kriznim situacijama, kao što su skloništa, osnovne potrepštine i medicinska pomoć. Međutim, to ne znači da nema prostora za poboljšanje ili da su potrebe žena u potpunosti zadovoljene.

Iako žene smatraju da su trenutni resursi adekvatni, 73% žena ima predloge za poboljšanje finansiranja i alokacije sredstava za rodno senzitivne intervencije u hitnim situacijama. Ovaj podatak ukazuje na svest žena o potrebama za specifičnijim i ciljanim pristupima koji bi bolje adresirali njihove specifične potrebe tokom kriza.

Postoji nekoliko mogućih razloga za ovaj dualni stav:

- Pozitivno iskustvo sa osnovnim resursima
Žene možda smatraju da su osnovni resursi, poput skloništa i osnovnih potrepština, u dovoljnoj meri obezbeđeni i pristupačni. Ovo pozitivno iskustvo može biti rezultat adekvatnog odgovora lokalnih vlasti i nevladinih organizacija tokom prethodnih hitnih situacija.
- Neadekvatnost specifičnih resursa
Iako su osnovni resursi dostupni, možda nedostaju specifični resursi prilagođeni potrebama žena, poput higijenskih proizvoda, zdravstvene zaštite prilagođene ženama, ili psihološke podrške. Žene prepoznaju ove nedostatke i stoga predlažu poboljšanja u finansiranju i alokaciji sredstava kako bi se osigurale rodno senzitivne intervencije.
- Svest o potrebi za kontinuiranim unapređenjem
Žene su svesne da, iako trenutni resursi možda zadovoljavaju osnovne potrebe, uvek postoji prostor za unapređenje. One prepoznaju važnost prilagođavanja resursa specifičnim potrebama različitih rodni grupa kako bi se obezbedila ravnopravnost i efikasnost u kriznim situacijama.

Zaključci

Istraživanje sprovedeno u lokalnim zajednicama Topola, Lazarevac i Mionica ukazuje na nekoliko ključnih nalaza u vezi sa rodnom ravnopravnošću u kontekstu hitnih situacija:

- Nedostatak inkluzivnosti u planiranju i donošenju odluka

Nijedna ispitanica nije bila konsultovana niti je učestvovala u planiranju i donošenju odluka vezanih za hitne situacije. Većina žena (96%) smatra da nemaju dovoljno prilika za učešće u ovim procesima. Ovo ukazuje na značajan nedostatak u uključivanju žena, što može dovesti do neadekvatnih planova koji ne odražavaju stvarne potrebe zajednice.

- Osećaj nesigurnosti i nedostatak psihološke podrške

Većina žena (86%) se nije osećala bezbedno tokom hitnih situacija, a nijedna nije imala pristup psihološkoj podršci. Ovo ukazuje na ozbiljan nedostatak u obezbeđivanju emocionalne i mentalne podrške tokom kriznih situacija, što može imati dugoročne negativne posledice po mentalno zdravlje žena.

- Adekvatan pristup osnovnim resursima, ali nedostatak specifičnih resursa

Žene su imale pristup skloništima i osnovnim potrepštinama, ali ta skloništa nisu bila prilagođena njihovim specifičnim potrebama. Većina žena (82%) smatra da su resursi adekvatni, ali 73% ima predloge za poboljšanje finansiranja i alokacije sredstava za rodno senzitivne intervencije. Ovo ukazuje na potrebu za bolje prilagođavanje resursa specifičnim potrebama žena.

- Nedostatak edukacije i obuka

Većina žena (84%) nije pohađala obuke ili kurseve vezane za reagovanje u hitnim situacijama, iako sve ispitanice smatraju da su dostupne obuke adekvatne. Ovaj disbalans može biti posledica nedostatka informisanosti o dostupnim obukama ili nerazumevanja rodne komponente u kontekstu hitnih situacija.

- Saradnja sa nevladinim organizacijama

Samo 7% žena je imalo priliku da sarađuje sa nevladinim organizacijama tokom ili nakon hitne situacije, a 54% smatra da NVO ne podržavaju dovoljno žene tokom hitnih situacija. Ovo može biti rezultat nevidljivosti aktivnosti NVO i nedostatka informacija o njihovom angažmanu.

Preporuke

Na osnovu ovih zaključaka, sledeće preporuke mogu pomoći u unapređenju rodne ravnopravnosti i efikasnosti odgovora na hitne situacije:

- Povećanje uključivanja žena u planiranje i donošenje odluka

Uspostaviti formalne mehanizme za uključivanje žena u procese planiranja i donošenja odluka vezanih za hitne situacije. Ovo može uključivati redovne sastanke sa predstavnicima žena u zajednici i uključivanje žena u krizne štabove.

- Obezbeđivanje psihološke podrške

Razviti programe psihološke podrške prilagođene ženama tokom i nakon hitnih situacija. Ovo može uključivati uspostavljanje mreže psihologa i savetnika, kao i edukaciju pružalaca pomoći o važnosti mentalnog zdravlja.

- Poboljšanje prilagođavanja skloništa i resursa

Osigurati da skloništa budu prilagođena specifičnim potrebama žena, uključujući obezbeđivanje privatnosti i osnovnih higijenskih potreština. Povećati alokaciju sredstava za nabavku specifičnih resursa za žene.

- Unapređenje edukacije i obuka

Povećati dostupnost i promociju edukativnih programa o reagovanju u hitnim situacijama, uključujući rodno senzitivne komponente. Redovno ažurirati i modernizovati programe obuka kako bi bili relevantni i efikasni.

- Povećanje vidljivosti aktivnosti nevladinih organizacija

Poboljšati komunikaciju i informisanje zajednice o aktivnostima i doprinosima nevladinih organizacija tokom hitnih situacija. Razviti ciljane programe i inicijative u saradnji sa NVO kako bi se osigurala adekvatna podrška ženama.

- Implementacija rodno odgovornog budžetiranja

Uvesti rodno odgovorno budžetiranje kako bi se osiguralo da finansijska sredstva budu adekvatno alocirana za rodno senzitivne intervencije tokom hitnih situacija. Ovo podrazumeva analizu budžeta i prilagođavanje raspodele sredstava tako da odgovara specifičnim potrebama žena. Uključivanje rodno senzitivnih indikatora u budžetske procese može pomoći u praćenju i evaluaciji efikasnosti finansiranja rodno specifičnih mera.

Implementacija ovih preporuka može značajno doprineti unapređenju rodne ravnopravnosti i efikasnosti odgovora na hitne situacije, osiguravajući da specifične potrebe žena budu adekvatno adresirane i zadovoljene.